

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 sold., za četrto leta 80 sold.— Za ude nar. - polit. društva „GORICA“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Naročnina in dopisi

Naj se blagovoljno pošiljajo opravištvu v nunskih ulicah v tiskarno Karol Mailing-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat, 15 soldov.

„Krise“ naše bolne žene.

Kaj pa je „kriza.“ Pravijo, da odločilen trenotek, v katerem visi človek v oboji bolezni med življenjem in smrtjo. Sicer ni treba razjasnovati besede, kriz je vse polno, krizo pozna, krizo občuti, živo občuti velikokrat naš kmet. Ko mu stoji zlato klasje na polji, ki mu obeta, da ga posadi zopet na stol iz katerega ga je pahnila nezgoda vremenska, in ko se nebò blizo pred žetvijo zagrozi ter žuga pobrisati jo čez polja, tedaj pač tolče srce revnemu posestniku; železni paragraf, ki ne zna in noče znati za revo, ki v borni koči razsaja, železni paragraf, ki mu navadno deva mošnjo na suho, ki ga preganja, ako ne more davka plačati, jezni berič, ki se v njegovi hiši vanj zaganja, dolžniki, družine, potrebe, to vse mu blodi in šviga po možganih, komu prst nebeškega Očeta prepeza nebeški strop s črnim pregrinjalom, ki krije v sebi njegovo nesrečo. Ni to prava kriza? Pač velikokrat je kmet v kritičnem položaji.

In blede obličje bolne žene, naše nesrečne Avstrije, kaže, da občuti tudi ona, in sicer dejanski, kaj so krize. Ni mesca skoro v letu, da bi se ne govorilo in pisarilo o tej prikazni. Mi si Avstrijo mislimo veličastno podobo, ki bi rada spravila pod svoje okrilje, pod isto streho svoje raznojezične sinove, katere bi rada objemala z enako dejansko ljubeznijo. Mir in spravo hoče ona; edinstvo in ljubezen naj združujeta ljudstva! In potem pride blagostanje samo ob sebi. Pa to žalibog, to je le podoba, le vzor! Dejanska resnica nam kaže kaj družega. Oni, ki sedé na krmilu, ki se šopirijo v tuji hiši gledé na razna razmirja avstrijskih ljudstev, oni zaničujejo v teoriji in praksi blaga načela, katere pri-

svojujemo naši vzorni podobi, kajti prva čednost je — vladoželjni egoizem! In dejanska resnica nam kaže Avstrijo v ostudni cunjasti podobi! Marsikedo skuša, kako bi izgnal ljudi, ki skrunijo poslopje, v katerem imajo tudi Slovani svoj prostor in svojo besedo; marsikedo stresa jezo svojo glavo, ko vidi, kako ljudje, ne da bi svoje sile napeli na to, da bi državo pohanili ter jo vodili v blagonosnem razvijanju, kako ljudje prav opično posnemajo vse, kar vidijo na severu. Prusko-nemško cesarstvo jim je vzor! Njih dekreti in diktati so po pruskem vatlu. A možje, ki so značajni, talentirani, ki jim je čast, da zamorejo svoje moči posvetiti državnim interesom, oni stojé pri svojem boljšem prepričanju, ter ne klanjajo se, ne morejo se klanjati ministerskim ukazom. In tu in tam opazujemo, da se očitno uže izjavlja, da nij mogoče brez nas naprej, da treba tedaj tudi Slovane poklicati, da direktno delajo in pomagajo.

C. kr. namestnik v Dalmaciji dela v tem zmislu ministrom veliko preglavico. Zarad tega se pisari in govori zopet o namestniški krizi v Dalmaciji. A naj se pomni, da je država o zadnji ustaji v Dalmaciji, ko sta Wagner in Auersperg sramotno pobrala šila in kopita ter odšla, od koder sta prišla, bila prisiljena z okrajem pogajati se, in da je baron Rodič rešil Avstriji čast in ime, kar ga jej je še ostalo. In proti temu namestniku, ki je mož značajan, talentiran, zaslužen toliko gledé njegove političke kolikor vojaške sposobnosti in delalnosti, proti njemu se zdaj ruje, ker noče svojega boljšega prepričanja zatajiti in izpeljevati tujih diktatov, ker noče biti mrtvo orožje v birokratijskih rokah.

Dokler se reči ne spremene, in če se

sploh ne predrugačijo, do tedaj velja pač še vedno oni „Ceterum censeo!“

Dopisi.

Iz Solkana, 17. nov. Vladni zastopniki goriški i močicelji jednake kosti posedajo v Solkanu vedno kakoršno zlato jabelko boginje Eride, za katero se nepretrgoma pulijo i si jihove nežne glavice belijo. Ali ni škoda za polučene modrijane? Najprej so se spravili ti ustavoverni nemški Therziti na narodno govorico, hoteći v gorečih srcih zatreti veljavo slovenskega jezika i sicer s tem, da so vsiljevali uradnijske spise v alemanškem ravskavsu, češ, da le jim so vlile muze v mehkočutne možgane isto visoko modrost, da zamorejo oni le njihovemu jeziku podeliti isto „fino“, elegantno obliko za izražanje uradnijskih idealov, nikakor pa Slovencem. Ali mislite, dragi čitatelji, da je solkansko starešinstvo na to molčalo? Ah! nikakor ne, da si tudi imajo ti možje vladne brke pod nosom. Narodni možaki so temu krivicoljubnemu činu kljubovali. I glejte! čez polleta i morda še več so se prašili nemški spisi v kakšnem kotičku narodne pisarnice, ne da bi jim bil kdo trohice sporočil. Domišljajte si, vrli čitatelji! kako je vse puhalo i pihalo v vladnej hefajstovej kovačnici, osobito takrat, kedar so bili primorani kakšen poslan dopis vnovič v slovenskem jeziku sporočiti, če so hoteli dobiti odgovora. To je šlo tako daleč, da so globili župana menda za 5 gl. Ali bi bil ta petak tolst, da bi ga jim bil naš župan poštel. Tako po nekrivici kaznovano je bilo starešinstvo primorano pritožbo vložiti pri namestništvu v Trstu i izgubivši tukaj, rekuriralo je na ministerstvo na Dunaji, gder je bil razsod na izgubo Solkancev izrečen i to v teoriji, v praksi pa ne. Tako je dobro. Se ve, da obakrat se je operalo na pseudo §. 19, v katerem tiči, kakor v šolskem mehu-

LISTEK.

T R E N T A .

(Dalje.)

Nastopijo pa kmalo tudi za gospod „Trentarja“ hudi časi. Rudniki so grofu Attemsdu od dne do dne manj prinašali; kajti zarad prevelikih stroškov pri rudokopju v tako oddaljenih rudnikih si Trentarsko železo ni zamoglo natjecati z železom inostranih rudnikov. Zatorej prodaja okoli l. 1750 rudnike in vse dotične naprave nekemu Nemcu Silbernagl-u s tem pogojem, da se ima beneficij odsle iz čistih dohodkov podvzetja vzdrževati. Silbernagl tudi ni imel sreče v Trenti; kmalo popusti rude in rudnike, ter jo vpihne ven nekam na Nemško; še kupca ni zamogel več najti za Trentarske rudnike. Delalci se razkropijo na vse strani, samo nekaj družin ostane v Trenti; te zamenjajo rudarska kladiva

s pastirsko palico in se za stalno ob gorenji Soči vselijo. Iz teh družin postala je današnja občina Trentarska.

Se ve, da se je v takih razmerah tudi beneficij pri M. B. zgubil in g. Franc so bili ob vse svoje dohodke. Priljubljenega zavetja pa neso marali zapustiti. Ogradijo si nekaj revnih travnikov, skopljejo par lazov in si napravijo malo čedico ovac pa koza ter začnejo pastirovati, kakor nekaj očak Abraham. S časoma jim Bog celo do nekakega blagostanja pripomaga, ker namnožila se jim je čeda do 100 ovac in 50 koza. Gospod Franc so gnali vsako jutro s pastirjem drobnico past; pastir je veje klestil, g. Franc so pa božji živalici listje smukali. Tako so živeli zadnja leta idylčno življenje, kakor nekaj ovčarji srečne Arkadije, dokler jih Bog l. 1781. k sebi ne pokliče. Zaspali so v Gospodu okoli 84 let stari; M. B. obljuba se jim je bila spolnila. Pokopani so v kapelici, pred velikim altar-

jem. Bog Vam daj večni mir in pokoj, srečni, zadovoljni, blaženi g. Trentar!

Po smrti Fr. V. Lucenpergerjevi so morali sopet bovski duhovni sami Sočo in Trento oskrbovati. Pri vsej dobri volji jim ni bilo mogoče na take daljave dušno pastirstvo redno opravljati. Mora nevednosti tlačila je te ljudstva hudó; brez poduka so živeli, brez sv. sakramentov navadno umirali, bili so skoraj v takem položaju, kakor ubogi črnei. Božja previdnost jim nakloni sicer l. 1788. kuracijo v Soči, ktere je bila pridružena tudi Trenta, vendar tudi soškemu kuratu ni bilo mogoče vsem dušnim potrebam po tri ure oddaljenih ovčic vspešno zadostovati. Hude zime, slabe poti, grda vremena so le prepogosto še odrasle in zdrave od službe Božje zadrževala; starikasti, bolehave in otroci pa po celo leto neso mogli v cerkev. Celih 77 let so trajale te nepopolnosti; še le sedajni prevz. naš nadškof u-smilili so se v apostolski gorečnosti tega zapu-

skrita ravnopravnost vseh narodov. Ni čudá tedaj, ako se napinjajo vladni namestovalci v Ljubljani v Kranji, v Novem mestu, v Gorici i Bog si vedi, gde še drugod na vse kriplje iz šol, uradnih, sploh iz nobilitetnih društev slovenski jezik izpodrinili, ako se v Solkanu kaj enakega godi gledé narodnega jezika. Pa kaj se hoče? Saj oni ne poznajo ali nečejo poznati ni postav niti paragrafov, pa o tej reči punktum.

Cujte, bralci! kaj je pa sedaj vladnim skazapravdoslovcem prinesel Merkur iz Olimpa čujte! pogozdenje tako zvanega „Huma“ nad Solkanom i sicer, kakor je v kratkem počil glas, početkom od Goričika do Podprevala i to nekoliko sežnje nad i pod cesarsko cesto, katera meri v gozd; potem pa naprej, kaj ne gospoda?

V dekretu, poslanem solkanskemu županstvu, ne vem ravno kedaj, menda pred 4 leti; za katerega pa živa duša nič vedela ni, kakor takratni župan in tajnik, je, kakor se govori, prepovedano vse do mrve na dotičnem prostoru pustiti, kakor mati narava rodi. Sicer jaz nisem čital omenjenega dekreta, ali to sklepam lahko iz sledečega dogodljaja. Evo ga.

(Konec prih.)

Kobarid, 18. novembra. Z debelimi črkami ostane zapisan današnji dan v knjigi kobaridske zgodovine. Pomenljiv je glede gospodarskega, pomenljiv glede šolskega napredka.

Vsa soška dolina do lani ni imela niti ene višje od dvarazredne šole. Lani je naš krajni šolski svet tukajšnej učiteljici mesto same dekliške šole izročil ves razred ter dvarazredno šolo povzdignil v trirazredno. Letos nam je visoka vlada dodala še pripravljavni tečaj — i ta se je danes djansko odprl.

Začelo se je pa danes še drugo jako važno delo, namreč kopanje na močvirju.

Delo se je pričelo slovesno.

Ob 1/2 10 uri so zvonovi vabili k sv. maši, k molitvi, da bi vsemogočni Gospod nebes i zemlje delu dodelil svoj blagoslov. Prvo mesto pred oltarjem je zasedel c. kr. okrajni glavar. Prišli so v cerkev tudi delalci i njim na čelu dotični komitet z obema inženirjema, i tudi šolska mladež je bila nazoča.

Ljudstva. Naprvi kanonični vizitaciji ščenega podajo osebno v one odljudne kraje, sprevidijo nujno potrebo duhovnije ter sklenejo vstanoviti tu novi vikarijat. Bile so pa ogromne težave za premagovati; uborno ljudstvo ni zamoglo skoraj nič pomagati ni za zidanje duhovšnice, ni za vzdrževanje duhovna, ni za opravo zanemarjene cerkve. Samo blago prizadevanje Njih prevzvišenosti posredovalo jim je vsestransko pomoč verskega zaloga, po Njih priprošnji so jim bila podarjena cerkvena oblačila, kelih, monštranca i. dr. Na roke so jim šli tudi ranjki ljudomili, goreči dekan v Bovcu č. g. J. Vogrič. Težavno je bilo ustanoviti duhovnijo, nič manj težavno pa tudi vdobiti duhovna. Ker pri nas ne smejo duhovske službe dišati po Sibiriji ali Cayenne-i, je moralo previdno vladanje za tako izunredno težavno duhovnijo le kakega prostovoljca čakati, kateri bi se požrtvoval zapuščenim ovčicam. Ceravno ima Trenta ves trnjev okus in ni vabilna, vendar le pastiruje že četvrti duhoven tam. Za kratek čas obstanka svojega kaže že duhovnija združena s šolo blagi upljiv; ljudstvo se budi, posebno mlajši zarod krepko napreduje.

(Dalje prih.)

Po cerkvenem opraviu je šel c. k. okrajni glavar, komitet, delalci i nekaj družih mož na blato, ki so obstopili z ograjo i narodno zastavo zaznamovano mesto, kjer se ima delo pričeti. I da bi se spomin današnega dne tudi prihodnjemu rodu ohranil, se je tudi šolska mladež peljala na ono mesto.

Tu gospod župan Pagliaruzzi omeni v daljšem govoru, da smo za dober uspeh podvzetja ravno kar pri sv. maši prosili Boga za nebeški blagoslov; potem se zahvaluje presvitemu cesarju, da je blagovolil dotično postavu potrditi i mu zakliče „živijo!“; zahvaluje se visokej vladi i deželnemu zboru za naklonjeno podporo; zahvaluje se možem, ki so se posebno trudili za to delo; konečno izreče nado, da se bodo nasprotniki dela, ki od dneva do dneva potihujejo, popolnoma pomirili, ter delo mirno i uspešno šlo iz pod rok. V to svrhu prijateljem i neprijateljem zakliče, kakor uže pred vsakemu s pohvalo omenjenih, gorki „živijo!“ Vsi pričujoči so presvitemu cesarju i zaporedoma pohvaljenim osobom vzkliknili krepki „živijo!“ Na to g. župan še delo priporoča c. k. okr. glavarju i mu poda lopato, da naj v imenu vlade zadere prvo lopato v zemljo, kar je storil s pohvalo omenivši obilni trud g. župana za to podvzetje; g. župan, kot deželni poslanec, zasadi v zemljo drugo lopato na ime dežele in na mah se vzdigne 50 parov krepkih rok, ki zasade lopate v zemljo i začno kopati.

S Krasa, 15. nov. — Posebno znamenje današnjih časov je to, da se veliko piše in govori (in kako?!), pa zelo malo dela. Ni me volja govoriti o tem na dolgo in široko; kedor ima za naše starodavno gorje občutljivo srce, on me bo umel; raje hočem omejiti, kar sem izrekel, ter govoriti o stvari, ki nas in našo deželo straši in plaši; in ta stvar je kraška puščava.

Moj neke danji profesor iz zgodovine in zemljepisja je rekel, da je Bog, ko je zemljo ustvaril, za njo zgrabil, in kjer je isto s prsti prijel, tam je nastala potem kraška strašna golčava. Gospod je menda zajel iz svoje dovtipne zaloge. Pa nij, da bi se človek šalil in roke križem držal, ker je stvar prežalostna. Culi so se sicer v zadnjem času glasovi, ki nasvetujejo to in uno, le pravega ne, se ve da, kakor si jaz stvar mislim. Ta pravi: Bog varuj „gmajne“ deliti; potem treba ovce zatreti; drobnica pa je dobra za „na“ človeka (adijo kraški „koret“ potem) in za „v“ človeka. In ženici, ki sebe in svoje s kravico kolikor toliko preredi, gre po poti, ki je revežem znana, zadnji rep iz hleva. Razdelitev občinskega pašnika bi koristila le premožnejim, ki bi za Ezavov zajutrek spravili vse parcele pod sé. Pet do 10 gospodarjev bi v kratkem gospodarilo čez cel občinski pašnik. In prav ima, ki tako sodi. Pa naj bi tedaj ostalo vse pri starem? Naj bi vsi spali, kakor so spali naši stari, in skrbeli tudi mi le za se ne brineči se za naslednike? Drugi pravi: Ne! Pašnike treba deliti, ker, . . . In potem našteva prvič, drugič, tretjič itd.

Besede so lepe in tudi resnične. Pa nijso praktične za nas. Naj nam prej nasvetuje, kako bi bilo mogoče doseči, da ostane razmerje tako, kakoršno bi bilo pri razdelitvi, da se večje uboštvo v deželo ne utepe, in potem sem jaz prvi, ki vse njegove točke odobrim; a prej ne! Kaj je storiti tedaj! Nij težko uganiti. Produktivna moč kraške zemlje je taka, da skoro nij treba pogozdovanja. Božja roka, ki stori, da solnce

sije in dežek gre, izvabi iz zemlje, kjer se je le količkaj nahaja, vse polno rastlinic, a izvabi jih za živinski želodec!

Pojte tedaj, odločite poseben kraj (se ve da v vsakem kraju), pogozdite ga, varujte, da se rastlinice ne pokončajo; in potem, ko menite, da ste dosegli namen, pojte naprej; košček za koščekom, kmalu bomo imeli cel kos, in občinski pašniki bodo pogozdeni.

In vlada, ki dela takó, kakor bi bili oni, ki davke plačujejo, sami Rothschildi, kakor bi se vse bliščalo samega zlata in srebra, vlada, ki namerava kmete plačevati, da bodo hodili kmetijska predavanja poslušat (pa ne kraški, kajti na Krasu nij — Gorice), ter tako osnovati malo centralizacijo v kmetijstvu, vlada ki misli napraviti iz današnjih učiteljev bukvozeze celó in strugarje, naša iznajdljiva in čezmerno radodarna vlada bi uže lahko segla nam pod pazduho ter brenila iz svojih „štrihanih“ zakladnic kako večjo svoto v ta blagi prepotrebni namen.

H koncu še pohlevno uprašanje. Sme-li gospodar, ki je gospodar, in ki nij gospodar, sme-li „usufructuarius“ tako le z drvami ongaviti, kakor bi bil pravi gospodar, kaj? Voz za vozom gre skoz dimnik v oblake, in to najlepših hrastov! In potem pogozdij človek! Nij li za to „moža“, ki bi rekel „dovolj!“ Kaj bo pa naslednik žgal, kamenje ka-li? Kedor more umeti, naj umé.

Komen. V nedeljo 15. novembra na našo hvaležnico smo imeli redko, da tako redko slovesnost, kakoršne se po celem Krasu ne pameti. Preljubeznjivi monsignor A. Kocman, naš visokočastiti dekan, so obhajali v 85 letu svoje starosti šestdesetletno slovesno sv. mašo. Dva dni pred tem nepozabljivim dnevom je nenavadno močna in ojstra burja s snegom prav hudo razsajala in cel Kras pobelila, kakor bi hotela celi okolici naznaniti prav redko in nenavadno svečanost na kraškem Dunaju. Na ta pomenljivi dan pa se je nevihta potolazila in vkrotila, tako da smo imeli prav prijeten dan, ki nam je prinesel veselja, kakor nikdar poprej. Lepo je bilo gledati, kako so ravno ob 10 uri č. gg. duhovniki obširne Komenske fare v krasnem cerkvenem opravi svojega ljubljence, častitega jublanta, med močnim gromenjem možnarjev spremljali iz farovža v farno cerkev, ktera je bila od obilne množice s srcem vdanih farmanov in oddaljenih tujcev napolnjena. K povišanju te redke svečanosti so zdatno pripomogli vsi c. kr. uradniki s svojo nazočnostjo in dostojnim vedenjem med službo božjo, kakor tudi naši vrli pevci s svojem lepodonečim ubranim petjem, ktero v naši lepi in prostorni cerkvi že dolgo časa pogrešamo zaradi neklih neljubih okoliščin. Ravno tako je svoji težavni nalogi popolnoma zadostil tudi č. g. J. T. č. naš vneti kaplan, ktere ga so visokočastiti jublanti za pridgarja si izvolili, da ne rečem prisilili, da bi bolj priletnim vikarjem svojo fare s tem pretežavnim poslom prizanesli. Malo pred eno uro popoldne je bila služba božja končana, in č. duhovščina je spremljala svojega jublanta v prelepem sprevodu nazaj v farovž, kjer se mu je ponižno poklonila in častitalo njegovemu zdravju in jekleni trdnosti. Potem je bil skupen obed, ktere ga se je 28 oseb iz različnih stanov: uradnikov, duhovnov in drugih veljavnih mož vdeležilo. Tu se je pravdo veselje razodevalo in napitnica za napitnico vrstila, med nje pa so se različne pesmice vpletale.

Kamnje, 17. nov. (Šolsko-ljudska knjižnica). Kedor opazuje javno narodno življenje, bode gotovo zapazil, da se to izraža v sleherni dobi v posebnih prikaznih. Pred nekoliko leti snovale so se po vsi Sloveniji „čitalnice“. Celi narod jih je z veseljem srce pozdravljaj. Da niso tega uplodile — kar se je pričakovalo, — da celó nekatere prenehale, nij kriv ne njih ustroj, še manj pa njih namen. Prezgoda so nastopile na dnevni red, odmeva niso našle, ker ljudstvo v obče nij bilo še dovolj izurjeno — duševno nij bilo še izobraženo: zato so marsikje tudi prenehale. Da so pa veliko pripomagale k občenemu napredku, da so mnogo mlačnejših Slovencev oživele, da so po njih naši sosedje dobili neko spoštovanje do nas, da so one slednjič družinsko življenje med nami oplemenile, je gotova resnica.

Kar niso čitalnice uplodile, katere se tudi ne morejo snovati v raztrošenih vasicah in seliščih; dopolniti je z ljudskimi šolami in s šolskimi ljudskimi knjižnicami. Da je splošni omiki naroda podlaga ljudska šola, je uže davno dejansko dokazano. Marsikateri oča tišči, da mu sinček marljivo hodi v šolo (vsaj tod jih je mnogo skrbnih roditeljev in menda drugod jih bode še več) dobro vedši, da si otroče z naukom nabira lepo dedšino. Pa tudi otroci nam hodijo raje v šolo, kjer se marsikaj koristnega nauče. Kakor so ljudske šole tod po Vipavskem osnovane in še precej razširjene, nado imamo, da se bodo naši otroci izurili v branji in se naučili marsikaj potrebnega za življenje. Temelj bi bil vložen k splošnemu napredku. A tu nam nij ostati, ako nočemo, da bode ves trud in čas zastonj.

Otroci zapusté šolo še v nježni starosti, pridružijo se družini popolnoma, s katero delajo in skrbé za gmotnost, pa rastejo na telesu — na duhu pa žalibog — hirajo. Malo se brigajo roditelji, še manj pa oni sami, da tega, kar so se naučili, ne bi pozabili; kje in kako si imajo novih ved prisvojiti, je prvim in drugim malo mar. Med šolsko dobo in dobo spoznanja, pa porabe tega, ker so se učili kot otroci, so leta — mladini dolga, pa naj nevarniša celega življenja. Da mladini nudimo priložnost se dalje izobraževati, jo ob enim obvarujemo pred lenobo in nevarnostjo, so ljudsko - šolske knjižnice gotovo sredstvo.

Da sem te vrstice napisal, dal mi je povod tuk. župnik preč. g. Jožef Soydat, kateri vidi živo potrebo in korist ljudskih knjižnic; zato je on kot iskren domoljub in prijatelj mladine daroval lepo število knjižic tukajšni ljudsko-šolski knjižnici, ter jo vpisal kot utemeljico v društvo sv. Mohora; za kar izrekam plemenitemu gospodu srčno hvalo! Po omenjenem daru in drugih domoljubov nabralo se je uže čez 100 zvezkov za tuk. knjižnico. Začetek je postavljen. — Mila mladina sezi po mrtvih učениkih, da ti ožive duh in oplemené srce, ter te srečno prepeljejo čez nevaren most — v dejansko življenje!

Ogled.

Avstrija. Na Dunaji še vedno megla ministerske krize zatemnjuje ustavoversko obnebe. Tudi naj bolj vladni listi, dunajski in po kronovinah, zdaj več ne tajé, da so ministri na tem v kratkem slovó dobili. Ministri imajo pogostokrat posvetovanja,

vendar pa pride med svet malo od tega, o čemur se posvetujejo. V državnem zboru pridno govorijo, največ imajo opravila odseki, ki za zbornične obravnave tvarino pripravljajo. Finančni odsek bo hitro potem, ko sprejmejo akcijsko postavo, predložil budget za 1875. državni zbor ga misli hitro v obravnavo vzeti, da ga še ob času gosposki zbornici izroči. Presvitli cesar in cesarica sta bivanje na Češkem skrajšala, ker je nadvojvoda Karol Ferdinand, brat slavnega maršala nadvojvoda Albrehta, nevarno zbolel. Ko sta visoka gosta bila za kratek čas v Pragi, rekel je cesar županu, da se mu zahvaluje za prijazen sprejem, da pa obžaluje, da je zdaj le za kratek čas prišel in da se bo zopet vrnil in dalj časa ostal. Ta izrek ne da miru ustavovercem in na vse kriplje si prizadevajo, da bi dokazali, da to nima nikakoršnega političnega pomena. Iz Zare se poroča, da baron Rodič ostaja pri svoji demisiji in da vtegne njegov naslednik postati Jovanović, ki je z Rodičem v rodu in njegovega mišljenja. Ako se to vresniči, bodo spremenili osebe, stvari pa ne. Olumuški nadškof ima tudi nekaj duhovnij na pruski zemlji. Kakor prej, je tudi zdaj postavljaj duhovne na izpraznjena mesta, ne brigaje se za pruske proticerkvene postave. Kraljeva okrožna sodnija v Ratiboru ga je zarad te hudobije (!) povabila na odgovor. Nadškof se za to sodnijsko vabilo ni nič zmenil, sodnija ga je pa in contumaciam obsodila, da plača nekaj tisoč tolarjev, ali pa primeren čas blagovoli stanovanje svoje zamenjati s prusko ječo. Vrh tega še tirja pruska sodnija, naj nadškofa avstrijska vlada kot hudodelnika nji izroči. Naša vlada pa ni ubogala pruskega povelja, nadškof se proti avstrijskim postavam ni pregrešil, toraj je zavrgla prusko zahtevanje. Pruska sodnija je še dalje ukazala, da mora nadškofovi oskrbnik mesto škofu, pruski vladi doneske, ki jih dobiva od škofovega posestva, odrajtovati. V kratkem se bo vidilo, kak konec bo imela ta homatija. — Na Ogrskem vsaki dan govore o ministerski krizi. Če je že v Cislajtani težavno ministrovati, je še bolj težko na Ogrskem, ker so državni voz tako zavozili, da ga ne Ghyczy ne Szapary ne more v pravi kolovoz spraviti. Vendar pa se še vsi ministri v svojih službah dobro počutijo.

Zunanje države. Volitve na Laškem so končane. Listi, posebno ministerstvu prijazni trdé, da je vlada z izidom lahko zadovoljna. V južni Italiji so zmagali večidel nevladni, v severnem delu pa vladni kandidati. V Rimu celo Garibaldi.

Izid vsih volitev je: 284 poslancev šteje desnica in 216 levica, prvi so vladni drugi protivladni. — Grof Arnim, ki je bil proti kavciji iz ječe spuščen, je na povelje Bismarkovo zopet zaprt. Ustmena obravnava proti Arnimu odločena je od sodnije na 9. dan decembra in naslednje dni. — Kakor je bilo o svojem času poročano, bil je v Podgorici med Turki in Črnogorci pobj. Ravno 17. t. m. bila je končna obravnava in sodba je izrečena: 32 tepežnikov je obsojenih v dvajsetletno ječo, posebno Črnogorci pa mislijo, da je obsodba premehka.

Na Francoskem stvar za legitimiste in

vlado ne stoji naj boljši. Pri zadnjih volitvah ne eden vladnih kandidatov ni zmagal, in pričakuje se, da bodo nekteri, če ne vsi ministri odpusta prosili.

Na Španjskem Karlistom ne gre po vsem po sreči. Zadnja bitka je bila menda tako za Karliste, kakor za republikance huda, vendar so Karlisti zgubljena mesta zopet pridobili. Koliko marj krvi bi bilo prelite, ako bi bile vlade Karliste kot „vojskovalce“ priznale, tako pa pomagajo pruski vojski republikancem, ki vendar pri vsim tem nič ne opravijo, bratovska kri se pa le preliva.

Domače stvari.

(Imenovanje.) Gospod Filip baron Ronner žl. Ehrenwerth je postal podpolkovnik in gospod Anton Jacobi lajtnant v goriškem deželnoobrambovskem bataljonu št. 74.

(Odbor za spominek po rajnkem dr. Hrastu) je imel v četrtek svojo prvo sejo, ktere so se vdeležili: P. n. monsig. baron Codelli, vodja semeniški in prof. dr. Zorn, prof. dr. Valussi, dekan št. peterski France Mercina, kancelar nadškofijski Štefan Kofol in kaplan Fr. Vidic. Ker se je v nekem vprašanji potrebno zdelo mnenje prevzvišenega nadškofa pozvediti, odložil se je sklep do prihodnje odborove seje, ki bo v ponedeljek ob 10. uri v centralnem bogoslovskem semenišči. Do sedaj je došlo za spominek okoli 300 goldinarjev, menda ne bo odveč, da zdaj, ko se za dosedanje radodarnost gospodov očitno zahvalujemo, prijazno vabimo še vse tiste gospe, ki do sedaj še nič niso darovali, naj se blagovolijo v kratkem drugim darovalcem z obilnimi doneski pridružiti.

(Za spominek dr. Hrasta) darujejo: Gg. bogoslovci tukajšnega semenišča 15 gl. 15 sl. — G. Peter Vuga, kurat v Škrbini 2 gl. — G. Vinko Štubelj, kapl. v Cernicah 2 gl. — G. Ant. Božič, farni oskrbnik v Rifenbergu 2 gl. 50 sol.

(Popravek.) V zadnji notici zastran peresne vojske med „L'Eco“ in „Isonzo“ izostal je po neprijetni naključbi stavek, in notica je dobila ves drugačen pomen; radi priznavamo, da je bil „L'Eco“ prisiljen proti nesramnim napadom „Isonzo-a“ braniti se.

(Duhovske spremembe) C. g. Cijak France iz Moše gre za kaplana v Joanniz, na njegovo mesto g. Valentin Brezausig. — č. g. Šlunder Jožef dozda vikar v Branici, gre za vikarja v Gabrovico, — na njegovo mesto pride g. Janez Fabjani, vikar v Pliskovici in na zadnjega mesto v Pliskovico g. Valentin Pelicon, dozda vik. v Gabrovici. — Prihodnjo nedeljo bodo za mašnike posvečeni: gosp. Martin Leskovec, 4. letnik, br. Odilo Rifelj in br. Donat Šuster iz kapucinskega reda. — V. č. g. Janez Cerv, fajmošter v Rihenberku je umrl. R. I. P. Fara je razpisana do 31. dec. 1874.

(Za pogorelce v Čepovanu) daruje občina Opačjeselo 5 gl. 25 sl.

(Vodstvo nove dekliške šole) nas prosi naznaniti slavnemu občinstvu, da začne ta nova šola v ponedeljek 23. novembra. Stariši ali njihovi namestniki se vljudno vabijo, naj deklice pripeljejo malo pred 8. uro v šolo, ki je v judovski ulici v Schmidtovi hiši.

(*Tatvina bres konca.*) Po noči od srede do četrta je tat, ali njih več, v farni cerkvi na Placuti pokradel, kar je mogel vrednega najti. Ostal je zvečer v zvoniku in ponoči je delal brezskrbno svoje tatinsko rokodelstvo. Oropal je pri altarij Matere Božje, kar je bilo zlatnine, vlomil je drago steklo, pobral denarje iz škrinje za milovščino, nekaj svečnikov in še kaj drugega. Poskušal je tudi tabernakelj odpreti, pa se mu vendar ni posrečilo. Tu se sme pač staviti vprašanje do slavnega našega magistrata, čemu se plačujejo osebe, ki so odmenjene, da bi skrbale za javno varnost? Čemu so žandarmi, očitni in skrivni policaji? Ali morda za to, da pri belem dnevu smodke puhaje šetajo po ulicah gor in doli, po noči pa da — spijo. Vojaki so doma, kadar jim odbobna, policaji grejo spat, skrivnih že tako tam ni, kjer bi morali biti, in tako so davkoplačevalci meščani popolnoma na voljo dani gospodom roparjem in tatovom.

(*Število učiteljskih kandidatov.*) Letos je vstopilo v tuk. učiteljsko izobraževališče 6 Slovencev in 5 Italijanov. Na celem izobraževališču je 15 Slovencev v treh razredih, in 9 Italijanov v dveh razredih, ko 2. razreda nij.

(*Spremembe učiteljev.*) Gospod Benedikt Poniž iz Ajdovščine pride na c. k. vadnico v Gorico. Na novo ustanovljeno deklško šolo v Ajdovščino pride gospodična Jožefa Cernigoj-eva; v Miren na dvorazrednico pa gospodična Kat. Goljeva. Te spremembe nas veselje, ker se na-
dejamo, da bode vrli g. Poniž tukaj še uspešni-
ti delal, nego bo imel priložnost na deželi; in
ker se je dopolnila naša vže davno gojena želja
po učiteljicah.

(*Preskušnje učiteljev*) za občne ljudske šole je delalo 7 slovencev in 2 italijana. Med prvimi so vdobili spričevalo III. vrste 4, in 3 IV. vrste; poslednja sta vdobila spričevalo III. vrste. Učiteljce so začele danes delati preskušnje h katerim so povabljeni: 1 slovenka in 2 italijanki. Ena italjanka bode delala preskušnje za meščanske šole.

Razne vesti.

— *Sneg in c. k. cenilna komisija* sta se pretečeni teden na Tominskem pulila za naše polje. Komisija je iskala izglednih kosov a sneg je hitel jej zakrivati zemljo. Nič ne dé! Prvič smo se te komisije veselili, zdaj se je ne več, kajti vidimo, da nam bo davke mesto ponižale še povišala; i koliko jih bodo zajedle same le te komisije.

— *V tržaški okolici* se je začelo močno gibati, odkar je bila v zboru obravnava volilne postave, vsled ktere so hoteli lahoni okolico z mestom združiti in ji tako še to mrvico poslan-
cev vzeti. Pred nekterimi dnevi je namreč po-
slanec Nadlišek sklical shod, kterege so se v-
delizili odlični narodnjaki iz mesta in okolice. Shlenili so osnovati politično društvo za tržaško okolico, ktero bi imelo v prvi vrsti nalogo varo-
vati narodnost okoličanov. Izvolil se je odbor, kteremu na čelu stoji Nadlišek, in je že slav. namestništvu društvena pravila v potrjenje pred-
ložil.

— *Več 1000 let staro seme.* Francoski časopis „La Nature“ prinaša s podobami poja-

snjeno pogodbo, kako so našli več tisoč let staro grahovo seme z egiptovskim mumijam (ma-
ziljena trupla) skup zakopano. Imenovani časo-
pis to-le pripoveduje: Znani general Anderson našel je v Egiptu pri kopanju starin več kame-
nitih rakev z mumijami, ki so gotovo več tisoč let počivale. Pri eni teh mumij našel je neka-
tera grahova zrna, ktera je pozneje, vrnivši se iz potovanja, vsadil. Iz treh zrn je pognalo in nov sad je bil tako obilen, da so zamogli z no-
vim semenom precej lep kos obsaditi. Rastlina je zrasla dva metra visoko, cvetje je bilo belo in rudečkasto, steblo pa je imelo nekako poseb-
nost. Spodaj namreč je tenko, potem pa zmi-
raj širši in debelejši, tako, da potrebuje podpo-
re. Stročje pa je le na vrhu rastline.

— *Kako nepristranska je sluvna vlada.* V Ljubljani je vlada razpustila kupčijsko zbornico. Ker imajo prej ali poznej biti nove volitve, po-
stavila je volilni komité in izvolila pet ustavo-
vercev in enega narodnjaka, dalje hoče, da bi tudi v kupčijski zbornici nemškutarji imeli ve-
čino, odvzeti kramarjem in krčmarjem volilno pravico. To je še več kot nepristransko in ne-
pravilno.

— „*Novice*“ poročajo: Zopet smo zgubili poštenjaka rodoljuba: Gospod notar dr. Orel, več časa že skoro ves slep, padel je nesrečno po stopnicah in 17. dne t. m. umrl.

— „*Kärntner Blatt*“ piše: Ljubljanska škofija ima nekako posebno osodo zastran nove-
ga škofa. Prvi preč. g. Müller škofijstva ni ho-
tel prevzeti, zdaj so pa trije kandidati zapore-
doma umrli: gg. Rozman, Hrast in Vončina. — Tudi Krška škofija je zgubila svojega blagega Karola Dürnwirta, špiritvala, knežje-škof. svetovalca, odbornika pri družbi sv. Mohora itd., ki je umrl od 10. do 11. t. m. ponoči za jetiko star še le 46. let. Bog mu daj večni mir!

Borsni kurzi na Dunaji 20. novembra.

Enotni drž dolg v papirju	70	05
„ „ „ v srebru	74	45
Drž posojilo leta 1860	109	25
Akcije narodne banke	993	—
Kreditne akcije	235	—
London	110	35
Napoleon d' oro	8	90
Cekini	—	—
Adžijo srebra	104	65

Št. 126

Oznanilo.

Vodstvo goriške zastavljavice, ustano-
vljene po grofu Jožefu Thurn-u, naznanja, da se bodo prodajale na javni dražbi dne 7. decembra 1874 in po tem iste še ne rešene zastave, ki so bile III četrt leta 1873 (to je: mesca julija, avgusta in septembra 1873) zastavljene.

V Gorici dne 5. novembra 1874.

Vodja

J. Kumar.

SPRIČEVALO

Znanstveno mnenje

gledé lekarničarja gospoda

VILJELM-OVEGA

protiartritičnega, protirevmatičnega

ČAJA

za čistenje krvi.

Kdor ima zapopadek od nezmernege sleparstva, ki se z universalnimi sredstvi v no-
vejšem času šopiri, lahko si bo razlagal neza-
upnost zdravnikov proti takim sredstvom, ter
gotovo ne bo smatral to kot pedantično zopr-
nost zoper novosti, ako zdravnik smehlja se
obrne od lakih skrivnostnih pomočkov. Ven-
dar pa tudi to pravilo ni brez izjeme. In ta
izjema nahaja svoje opravičenje in pripoznanje
v tistih slučajih, kjer po dejanjih konstatirana
skušnja in na njo opirajoče se ljudsko občno
pripoznanje zdravniškemu preiskovanju že pot
kaže in je tudi že sodbo izreklo, kar velja
ravno o Viljelm-ovem čaju za čistenje
krvi. Splošna sodba je namreč naj bolj zane-
sljivo poročstvo za vrednost kake reči in se je
naj lepše oponesla pri Viljelm-ovem čaju
za čistenje krvi pri raznoterih revmatičnih bo-
lečinah, pri protinu, podagri, ker ta čaj tudi
pri naj bolj zastarelih in ukoreninjenih revma-
tičnih boleznih in gihtičnih napadih vzroči,
da koža zopet delati in popolnoma izblaplja-
zamore. Posebno pri vsih revmatičnih in protin-
skih boleznih trupla, ktere spremlja mrzlica
in vnetje v členih, oteklina itd., pri podagri,
bolečinah v križu, v bedrih, kadar po udih
trga, pri negibčnosti udov, pri krču v mečah
še celo pri zastaranem telesnem zaprtji in he-
moroidalnih boleznih se je imenovani čaj vse-
lej kot najboljši pripomoček skazal.

Ta čaj se zamore toraj proti imenovanim
bolezni naj gorkejšje priporočati.

V BEROLINU meseca januarja 1874.

D. Jan. Müller

(L. S.)

medicinalni svetovalec.

Svari se pred ponarejanjem in
sleparstvom!

Pri kupovanji naj p. n. občinstvo natanko pazi na
mojo postavno zavarovalno marko in firmo, kar je na
vsakem zavitku na zunanji strani razvidno, da se s po-
narejanjem ne daja zaslepiti.

Pravi Viljelm-ov protiartritičen, protirevmatičen
čaj za čistenje krvi dobiva se le iz prve mednarodne to-
varne protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čisten-
je krvi v Neunkirchen-u pri Dunaju, ali v mojih po ča-
sopisih naznanjenih zalogah.

En zavitek v 8 oddelkov razdeljen, po zdravniškem
naukazu pripravljen, z navodom, kako se rabi v raznih
jezikih, velja 1 gld., kolek in pošiljatev 10 sold.

Da ima p. n. občinstvo večjo priložnost pravi
Viljelm-ov protiartritični in protirevmatični čaj za či-
stenje krvi kupovati, naznani se, da se dobiva v Gorici
v lekarnici A. Franzoni-ta, v Trstu pri Serravallo-u.

OZGANILO

precastiti duhovščini.

V Karol Mailing-ovi tiskarnici pro-
dajajo se vsakovrstni obrazi za krstne,
ženitne in mrtvaške liste, pole za krstne,
ženitne in mrtvaške bukve, obrazi za
cerkvene račune tudi slovenske in vse
kar spada v področje cerkvenih uradnih
po prav nizki ceni.

Vse je tiskano z novimi črkami
na lepem papirji.

Poštna naročila se nemudoma iz-
vršujejo.